

א) לקמן כד: ט) לקמן כד: א) ולעיל דף ג.א. א) לקמן כד: ט) לקמן כד: א) ולעיל דף ג.א. א) לקמן כד: ט) לקמן כד: א) ולעיל דף ג.א. א) לקמן כד: ט) לקמן כד: א) ולעיל דף ג.א.

גליון הש"ס

גמ' צבוע זו אפא. היינו אפשה מוס' סנהדרין טו ע"ב ד"ה והכרזתם וכו' הדר"ק שמואל א יג יח: שם התיבא צבוע. ע"פ ירושלמי פ"ק דשבת הלכה ג עלה דמתני' דלא ילא החייט:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה והנחש כו' לאו בכל כו'. י"ב והנחש כו' חולק על זה:

כולה רבי טרפון היא. ורישא לאו צחצר הניזק גמורה עסקינן משום הכי קתני אינה מועדת ודקא מחייב ליה אשן ורגל צחצר המיוחדת לניזק לפירות וצקדן חצי נזק ותו לא משום דלשוורים הוא רשות לשנייה וזכר"ר דמיא: ראו לא א"ן. כגון פירות וירקות: שא"ן ראו לה. כסות כלים: לא. דמשונה הוא וחצי נזק הוא דמשלם: ואי רבי טרפון כו'. הא ודאי לגבי שן רשות הניזק הוא דהא צמיחדת לניזק לפירות ואוקימתה: תמשה פמין הן. נגיחה נגיפה נשיכה רציצה צעיפה: ואם הועדו חמשתן מועדין. והיינו דקתני חמשה מועדין והא דקתני השן מועדת לאכול כו' לאו אמניינא קאי אלא הכי קאמר ושן ורגל מועדין מתחילתן והא דקתני ושור המועד ושור המזיק ברשות הניזק הכי קאמר והיין העלאתן דשן ורגל ברשות הניזק: ה"ג מסקיף לה רבינא הא קתני לקמן שור המזיק ברשות סניוק כו"ל. ולא גרס חז"ל דתמשה מן: הא קתני לקמן. צפרק כ"ל דקמפרש לכולהו מועדין דפ"ק וקמפרש נמי שור המזיק ברשות הניזק כ"ל: אי אמרש בשלמא איירי. צקדן תמה ברשות הניזק צנוק שלם צפ"ק היינו דתני פירושא צפ"ק כ"ל ומפרש פלוגתא דרבי טרפון ורבינא: אלא אי אמרש לא איירי צב. צהאי פירקא: מאי כ"ל. אהיכא קאי: ואם הועדו חמשתן מועדין. היינו פירושא דתמשה מועדים דתנן צמתיתין: ושן ורגל מועדין מתחילתן. לאו אמניינא קאי אלא מועדין קתני ואילן: והו שור המועד. הא דאמרן קאי הועדו חמשתן מועדין זהו שור המועד הכמוצ צפרשה: ושור המזיק כו' מחלוקת רבי טרפון ורבינא. צפרק שני' והאדם: וש מועדים כו'. קיפא דמתניתין קא מפרש א) והא דלא מנו ליה צהדי הני משום דלא כתיבן כי ליה צהדי: אכל פנים קטנים אורחיה. לרצון ואם רצנה עליהן צהרי' פטור וצרות הניזק חייבת נזק שלם דתולדה דרגל הוא: לימא מסייע ליה הצהמה מועד נמעך כו'. ומתניתין קתני דאינה מועדת לרצון אלא ודאי דמתניתין צגדולים וצרייתא צכלים קטנים וצילדים קטנים וצצהמה קטנה: דלמא מן הצד. האי דקתני מועדת נמעך לאו צרייהא אלא מן הצד כשהיא מהלכת וש צצהדי כלים ממעכתן צינה לכותל וזו היא שאמרנו: היקא צנופה דרך הלוכה דהיא תולדה דרגל: נפרוא אפא: אף הצבוע. דהני דמתניתין מוסיק: ואמר רב יוסף. צוכתא אחריתי: צבוע וז אפא. ומדמוסיף ר"מ אפא מכלל צצדללם לאו אפא הוא: לא קשיא כו'. צצדללם דמתניתין הוא צבוע וכו' ועליו קאמר רב יוסף צבוע וז אפא ור"מ מוסיק אף צבוע נקבה דלא שמה אפא. ודרב יוסף לאו אדר"מ איתמר אלא צעלמא איתמר דתניא צבוע וכו' נעשה כו' אלמא צבוע וכו' משתתין נעשה מניין הלכך קרי לה צצדללם ונפרוא ונפא. כך מנאמי: לינשא אחריתא ועיקר הוא מנאי' צצבוע נקבה. ור"מ מוסיק צבוע וכו' ומתרייהו מיקרי אפא דתניא צבוע וכו' וכו' ומשום דמשתנה לצרייה אחרת אלטריך לאוסופי צצהדיא. מפי מורי א) ולא שמעתי:

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

טז.

עין משפט
נר מצוה

כ"ל רבי טרפון היא. הכא נמי גרסינן צמיחדת לאחד מהן לפירות ולא ליה ולזה לשוורים תימה דמשמע הא לשנייה לפירות פטור וא"כ תיפשוט מהכא דפליגי צקושיא דר' זירא וצפירוקא דאזבי ולעיל (דף יד.) הש"ס מסופק ולהספדים דגרסי ליה ולזה לשוורים קשיא אפיכא דתיפשוט דלא פליגי צמיחדת לשנייה לפירות דחשיב ליה חצר הניזק אע"פ שי' רשות למזיק להניח שם שורו כ"ש היכא דאין מיוחדת לשוורים כלל חשיב חצר הניזק ואע"פ שמיחדת לשנייה לפירות:

ראוי לה אין שאין ראוי לה לא. אין להקשות דלמא הא דקאמר מועדת היינו לשלם מן העלייה ושאין ראו לה אע"פ שמשלם נ"ש כו' טרפון אינו מועד לשלם מן העלייה דלאמרין צפ"ק (דף יד.): ולשון מועד שייך על זה דלאמרין הדום אינו מועד וש אומרים מועד וצבה קמפילגי דמר סבר מגופו ומר סבר מן העלייה דע"כ שאין ראו לה לא משלם כי אם חצי נזק דלקמן צפ"ק (דף יט.): צהדיא קתני גבי שן מועדת אכלה כסות או כלים משלמת חצי נזק: א) והנחש הרי א"ו מועדים. ואן לאו צכל עניני חזק חשיבי מועדים אלא כל אחד צמדי דאורחיה כגון שצא וצב ארי ודרס או טרף להניח אכל צמדי דלאו אורחיה כגון ארי שטרף ואכל וכן שאר חזקות דלאו אורחיה לא הוו מועדים אלא משלמין ח"ג וצמדי דאורחיהו דמשלם נ"ש היינו דוקא צחצר הניזק אכל צרה"ר פטור דהוי שן צרה"ר דלאמר שמואל צגמ' ארי צרה"ר דרס ואכל פטור ואפי' נחש שאין נהנה מנשיכתו דלאמרין צפ"ק דמעני' (דף ט.) שנתקצו כל החיות אלא הנחש ואומרות לו מה הנחה יש לך מ"מ כיון דאורחיה צהכי הו כמו רגל ופטור צרה"ר ולא הו כמו קרן צמר דליידי אע"פ דמתכוין להזיק דמחשיב ליה גבי אחרית:

רבי מועדין אחרים כיוצא באלו הוארי הדרוב והנמר והברדלם והנחש: ולא לרבוץ: אמר רבי אלעזר ילא שנו אלא פכין גדולים אבל פכין קטנים אורחיה הוא לימא מסייע ליה הבהמה מועדת להלך כדרכה ולשבר ולמעך את האדם ואת הבהמה ואת הכלים דלמא מן הצד איכא דאמרי א"ר אלעזר הוא אפילו פכין קטנים נמו לאו אורחיה הוא מיתבי ולמעך את האדם ואת הבהמה ואת הכלים אמר רבי אלעזר דלמא מן הצד איכא דרמי לה מירמא תנן ולא לרבוץ והתניא ולמעך את האדם ואת הבהמה ואת הכלים אמר רבי אלעזר וכו': מאי ברדלם אמר רב יהודה נפרוא מאי נפרוא אמר רב יוסף אפא מיתבי רבי מאיר אמר אף הצבוע רבי אלעזר אמר אף הנחש ואמר רב יוסף צבוע וז אפא לא קשיא כאן בצבוע זכר כאן בצבוע נקיבה דתניא צבוע וכו' אפא לא קשיא כאן בצבוע זכר כאן בצבוע נקיבה דתניא צבוע וכו' שנים נעשה עטלף עטלף לאחר שבע שנים נעשה ערפד ערפד לאחר ז' שנים נעשה קימוש קימוש לאחר שבע שנים נעשה חוח חוח לאחר שבע שנים נעשה שד שדרו שד שד לאחר שבע שנים נעשה נחש והני מילי דלא כרע במודים אמר מר ר"מ אומר אף הצבוע רבי

רבי מוסיק וכו' ומשום דמשתנה לצרייה אחרת אלטריך לאוסופי צצהדיא. מפי מורי א) ולא שמעתי:

קענא א מיי' פ"א מה' נזיק ממון ה' ה סגנ עשין טו טו"ע ח"מ ס' שפט קע"ו: קעד ב מיי' שם הלכה ו טור ש"ע שם סעף ה: קענא ג מיי' שם הלכה ה סגנ שם טור ש"ע שם סעף ו ועין שם טעור:

רבינו הגנאל

מתני'. חמשה תמים והחמשה כו'. ושקלינן וטרינן בהא מתני' ולא מתוקמא שפיר, והירצה רבינא הכי חסורי מחסריא והכי קתני ה' תמים הן, ואין משלמין אלא חצי נזק, ואילו הן נגיחה נגיפה נשיכה רביצה בעיטה, ואם הועדו, חמשתן מועדין לשלם נזק שלם מן העלייה, ושן ורגל מועדין מתחילתן הן, השן בראוי לה והרגל לשבר כדורך הילוכה, ושור המועד, ושור המזיק ברשות הניזק, מחלוקת ר' טרפון ורבינא. והאדם, המזיק, ויש מועדין כיוצא באלו, הוזב והארי והדוב והנמר חשיבי מועדים נמי הכי חמשה תמים הן כו'. ולא לרבוץ, אמר ר' אלעזר אינו מועד לרבוץ על פכים גדולים, ומשתנה הוא ומשלם חצי נזק. אבל על פכים קטנים אורחיה הוא נזק שלם משלם, ואמרי' נמי מסייעא ליה בהמה מועדת להלך כדרכה ולשבר ולמעך את האדם, ואת הבהמה ואת הכלים, ודחי' דילמ' מן הצד היא אורחיה והוא היפוך מהתפכת כעין חיכוך שדרך הבהמה להתחכך בצדיה, אבל לרבוץ על הכלים לא, ואסיק', איכא דרמי להו מירמא ופריק' ר' אלעזר מתני' דתני תם בפכין גדולים, מתניות דתני מועדת בפכין קטנים, פשוטיה דרב יוסף שמעינן דנפרוא וצבוע תרווייהו אפא נהנו, מיהו נפרוא שם הנקבה וצבוע שם הזכר א), ירושלמי בשבת פ"א ר' יוסי ב"ר בון בשם ר' זבדי אחת לשבע שנים הקביה מחליף (שלמו) [עולמן] ב) ממוחא דרישא מתעבד עקרב דומיעא סממא תולעתא דוסטיא מתעבדא אורי', ודותרתא מתעבדא דברי', עכברא דטורא מתעבדא חזיר, בר ציובא דנוגא מתעבדא נול, דתניא צבוע זכר לאחר ז' שנים נעשית ערפי', ערפד לאחר ז' שנים נעשית קימוש, קימוש לאחר ז' שנים נעשית חייה, ויש אומי' חוח, חייה לאחר ז' שנים נעשית שד, שדרו שלאדם לאחר ע' שנים נעשה נחש והני מילי בההוא דלא כרע במודים.

א) פי' רבינו הוא כלפינא אחריתא שבי' רש"י ז"ל. ב) לפנינו ציורו של אילת מומיטא דרישא כו' ומנינא שמינ.